

ANALIZA BUDŻETU MIASTA

sporządzona na bazie raportu „Analiza potencjału finansowego Miasta Tarnów”, danych Monitora Rozwoju Lokalnego oraz danych własnych

Dochody Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

Dochody Miasta zostały podzielone na grupy: wpływy z podatków, wpływy z opłat, udział w podatkach budżetu państwa, wpływy z nadwyżek jednostek organizacyjnych, dochody z majątku, odsetki, pozostałe dochody, subwencje z budżetu państwa, dotacje celowe z budżetu państwa, środki na dofinansowanie zadań ze źródeł pozabudżetowych. (Tab. 1)

Lata	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody łącznie	539 267 295	587 488 382	617 144 320	672 767 102	680 624 208	799 629 932,60
Wpływy z podatków	79 314 455	80 162 602	88 035 778	86 987 302	90 195 785	96 205 754,02
Wpływy z opłat	35 231 652	33 067 715	35 712 867	34 170 942	36 987 071	45 715 795,22
udział w podatkach budżetu państwa	103 870 594	110 570 772	118 394 037	126 069 305	140 203 725	152 677 623,26
Wpływy z nadwyżek jednostek organizacyjnych	213 212	312 749	62 608	0	0	
Dochody z majątku	11 905 066	14 581 497	13 817 153	13 268 731	9 488 144	11 014 403,99
Odsetki	981 049	593 334	1 268 578	1 074 815	911 407	486 044,18
Pozostałe dochody	35 804 108	38 472 906	32 601 289	62 436 037	31 639 214	18 799 260,45
subwencje z budżetu państwa	181 272 061	182 399 149	188 476 140	191 542 522	195 729 075	210 579 111,00
Środki na dofinansowanie zadań ze źródeł pozabudżetowych	9 119 354	9 925 377	9 651 188	9 699 835	9 450 486	
dotacje celowe z budżetu państwa	73 529 692	71 860 761	116 496 430	136 577 717	143 430 287	171 847 199,14

Tab. 1 Dochody ogółem w latach 2014 -2019 r. do budżetu Gminy Miasta Tarnowa

W latach 2014-2019 dochody ogółem przyjęły tendencję rosnącą i kształtowały się na poziomie między 539 267 295 zł, a 799 629 932,60 zł, co oznacza wzrost dochodów ogółem o 48,28 %. Największy udział w dochodach mają środki pochodzące z budżetu państwa tj.: udział w podatkach budżetu państwa, subwencje z budżetu państwa, dotacje celowe z budżetu państwa, które łącznie w 2014 r. stanowiły 66,5 % (358 672 347 zł) całkowitych dochodów, natomiast w 2019 r. ww. źródła dochodów wyniosły 66,9 % (535 103 933,4 zł). Oznacza to, że pomimo wzrostu o ponad 48 % dochodów ogółem na przestrzenie 6 lat i wzrostu wpływów z budżetu państwa, udział państwa w całkowitych dochodach miasta zwiększył się jedynie o 0,4 %.

Warto zwrócić uwagę, jak zmieniał się udział w podatkach budżetu państwa, z podziałek na podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych. Szczególną uwagę należy zwrócić na podatek dochodowy od osób fizycznych, ponieważ od 2019 r. osoby do 26 roku życia są zwolnione z płacenia podatku PIT. Oznacza to, iż w kolejnych latach wpływy z tego tytułu mogą być proporcjonalnie niższe niż w latach ubiegłych, w których wszystkie osoby osiągające dochody ze stosunku pracy odprowadzały składki na podatek od osób fizycznych. Godną uwagi jest także łączna liczba podatników, która w Tarnowie średnio w latach 2016-2018 wynosiła 75 119, 67 osób (przedostatnie miejsce wśród analizowanych

miast tj.: Słupska, Płocka, Kalisza, Bielska Białej tzw. grupa porównawcza (GP)). Należy jednocześnie przedstawić udział liczby podatników w liczbie ludności ogółem. (Tab. 2)

	2016	2017	2018
Liczba ludności ogółem			
Tarnów	110 110	109 650	109 062
Słupsk	91 935	91 465	91 007
Płock	121 295	120 787	120 000
Kalisz	102 249	101 625	100 975
Bielsko Biała	172 030	171 505	171 259
Liczba podatników			
Tarnów	74 806	74 615	75 938
Słupsk	68 002	68 166	68 511
Płock	87 491	86 053	86 486
Kalisz	73 268	73 800	76 028
Bielsko Biała	132 969	133 950	138 252
Udział podatników / Ludność ogółem			
Tarnów	0,68	0,68	0,70
Słupsk	0,74	0,75	0,75
Płock	0,72	0,71	0,72
Kalisz	0,72	0,73	0,75
Bielsko Biała	0,77	0,78	0,81

Tab. 2 Tarnów na tle miast z grupy porównawczej dot. liczby podatników w latach 2016-2018.

Jak widać na niskie miejsce Tarnowa ma wpływ najniższy udział podatników w ludności ogółem. Oznacza to, że 30 % mieszkańców miasta nie odprowadza podatków w Tarnowie, czego powodem może być zarówno liczba bezrobotnych, osób młodych, jak i duża ilość osób wyłącznie zameldowanych w Tarnowie, a odprowadzających podatki poza granicami miasta, np. osoby pracujące za granicą.

Największy wzrost dochodów własnych gminy stanowią przede wszystkim wpływy z podatków tj.: podatek rolny, leśny, od nieruchomości, od środków transportowych, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych, wpływy z karty podatkowej oraz opłat, w skład których wchodzi m.in.: opłata skarbową, eksploatacyjne, wpływy z opłaty administracyjnej, wpływy z opłaty targowej, wpływy z opłaty miejscowej, opłaty za zezwolenia na sprzedaż alkoholu, opłata komunikacyjna, opłata uzdrowskowa, inne opłaty. Ww. wpływy na przestrzeni lat wzrosły o 27 375 442,24 zł, co oznacza wzrost o 10,51 % w całkowitym przyroście dochodów.

Ważne znaczenie dla rozwoju miasta mają także realizowane liczne projekty i inwestycje, które są finansowane ze środków zewnętrznych, tj. budżetu państwa i Unii Europejskiej. Przedstawienie wpływów z tego tytułu prezentuje poniższa tabela.

Lata	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Środki pomocowe	8 026 052	45 541 519	12 628 253	10 939 896	22 589 014	64 405 959,32

Tab. 3 Środki pomocowe ogółem w latach 2014 -2019 r. - Gmina Miasta Tarnowa

Kolejnym wartym uwagi aspektem jest podział dochodów na bieżące i majątkowe (Tab. 4). Zdecydowaną większość dochodów stanowią dochody bieżące – 94,93 %, niewielką zaś część w analizowanym okresie stanowiły dochody majątkowe – 5,07 %.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Średnie dochody
Dochody łącznie	539 267 295	587 488 382	617 144 320	672 767 102	680 624 208	799 629 932,6	649 486 873,3
Dochody bieżące	525 555 809	533 755 225	596 824 397	654 594 544	654 185 495	734 586 429,7	616 583 650
Dochody majątkowe	13 711 486	53 733 157	20 319 923	18 172 559	26 438 713	65 043 502,87	32 903 223,48
Dochody bieżące	97,46%	90,85%	96,71%	97,30%	96,12%	91,87%	94,93%
Dochody majątkowe	2,54%	9,15%	3,29%	2,70%	3,88%	8,13%	5,07%

Tab. 4 Wydatki bieżące i majątkowe dla Miasta Tarnowa w latach 2014 -2019 r.

Wydatki Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

Analiza dochodów jednostki samorządu terytorialnego nie jest pełna bez przedstawienia jej wydatków. Aby osiągnąć możliwie najwierniejszy obraz sytuacji Miasta, należy przyrzeć się zarówno jej dochodom, jak i wydatkom. Wydatkami o największym udziale dla Miasta Tarnów są wydatki z działu 801 – Oświata i wychowanie, z działu 600 – Transport i łączność, dalej z działu 852 – Pomoc społeczna, z działu 750 – Administracja publiczna, z działu 855 – Rodzina, 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Wydatki z wyżej wymienionych sześciu działów generują średnie wydatki wielkości 79,88 % całkowitych wydatków. (Tab. 5)

Lata	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Średni udział wydatków (%)
Wydatki łącznie	541 121 252	600 336 392	620 308 781	674 545 947	789 170 491	853 315 361,74	679 799 704,12
801 – Oświata i wychowanie	224 901 717	236 273 179	246 739 807	250 633 982	279 857 754	297 944 129,61	37,66 %
600 – Transport i łączność	71 762 544	112 859 835	68 247 880	74 918 405	97 929 524	125 128 996,51	13,50 %
852 – Pomoc społeczna	68 392 966	69 192 742	117 378 152	43 396 433	45 851 207	46 383 889,55	9,57 %
750 – Administracja publiczna	34 216 495	34 698 610	35 208 706	36 177 246	42 773 309	45 349 967,76	5,60 %
855 – Rodzina	0	0	0	97 755 286	101 340 672	124 832 121,60	7,86 %
900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	29 991 662	31 209 766	38 789 396	40 299 470	42 174 723	49 676 113,28	5,69 %

Tab. 5 Wydatki o największym udziale dla Miasta Tarnowa w latach 2014 -2019 r.

Dominacja działu 801 (Oświata i wychowanie) jest typowa dla samorządu na tym szczeblu i wynika z powierzanych mu zadań. Średni poziom wydatków na Oświatę i wychowanie dla Miasta Tarnów w latach 2014-2019 wyniósł 256 058 428,10 zł, co oznacza 37,66 % całkowitych średnich wydatków. Wynika z tego, że więcej niż co trzecia złotówka przeznaczana jest na działalność związaną z oświatą i wychowaniem.

Wzrost o ok. 32.48 % wydatków ogółem na oświatę, przy jedynie 15.11 % wzroście subwencji oświatowej (Tab. 6), oznacza, iż różnica w wydatkach musi być pokrywana ze środków własnych.

Lata	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Subwencje oświatowe	174 504 617	175 246 597	180 009 370	181 490 976	184 607 305	200 869 109,00

Tab. 6 Subwencje oświatowe w latach 2014 -2019 r. dla Gminy Miasta Tarnowa.

Podobnie jak w przypadku dochodów, warto przyrzeć się wydatkom w podziale na bieżące i majątkowe (Tab. 7)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Średnie wydatki
Wydatki łącznie	541 121 252	600 336 392	620 308 781	674 545 947	789 170 491	853 315 361,7	679 799 704,1
Wydatki bieżące	488 872 181	501 722 025	564 644 417	607 472 363	649 325 056	698 165 447,8	585 033 581,6
Wydatki majątkowe	52 249 071	98 614 367	55 664 364	67 073 584	139 845 435	155 149 914	94 766 122,49
Wydatki bieżące	90,34%	83,57%	91,03%	90,06%	82,28%	81,82%	86,06%
Wydatki majątkowe	9,66%	16,43%	8,97%	9,95%	17,72%	18,18%	13,94%

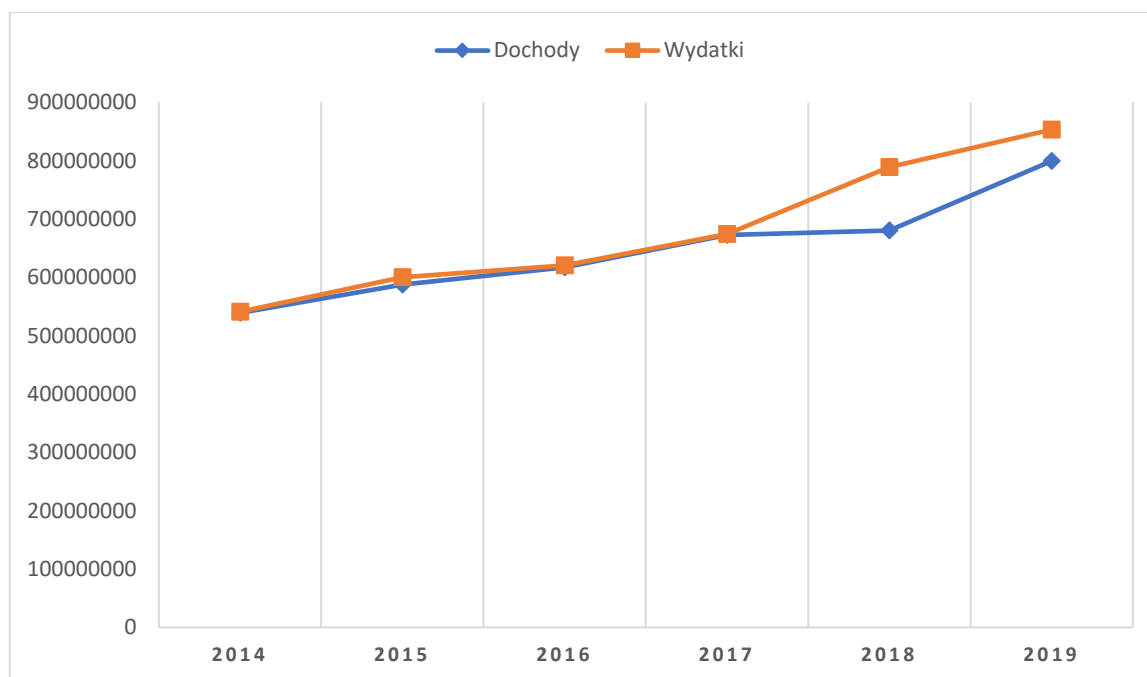
Tab.7 Wydatki bieżące i majątkowe dla Miasta Tarnowa w latach 2014 -2019 r.

Na przestrzeni analizowanych lat można zauważyć, że poszczególne pozycje wydatków bieżących na ogół wzrastały. Wartości wydatków majątkowych rosły znacząco w dwóch cyklach: w latach 2014- 2015 oraz w latach 2017-2019. Sytuacja ta jest standardowa w skali kraju i ma związek ze specyfiką wydatkowania funduszy unijnych wykorzystywanych przy realizacji projektów tzw. „miękkich” oraz inwestycyjnych.

Wydatki bieżące mają dużo większy udział w wydatkach ogółem – na przestrzeni lat 2014-2019 średnio 86,06 % – niż wydatki majątkowe. Te natomiast w analogicznym okresie kształtowały się średnio na poziomie 13,94%. Najmniejszy udział wydatków majątkowych wynosił 8,97 % w roku 2016, a największy ich udział odnotowano w roku 2019 i było to 18,18 % całkowitych wydatków. W przypadku wydatków bieżących największy wzrost wydatków odnotowano w pozycji świadczeń na rzecz osób fizycznych – co jest bezpośrednim wynikiem wprowadzenia programu „Rodzina 500+” i realizacji przepływów finansowych z nim związanych. Drugą pod względem wielkości zmianą jest wzrost wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, co ma związek z wieloletnim spadkiem bezrobocia i wynikającą z tego bardzo dobrą dla pracowników sytuacją na rynku pracy. Spadek wartości wydatków odnotowano w przypadku odsetek od pożyczek, kredytów i papierów wartościowych, co jest wynikiem znaczącego obniżenia poziomu stóp procentowych w Polsce i na świecie.

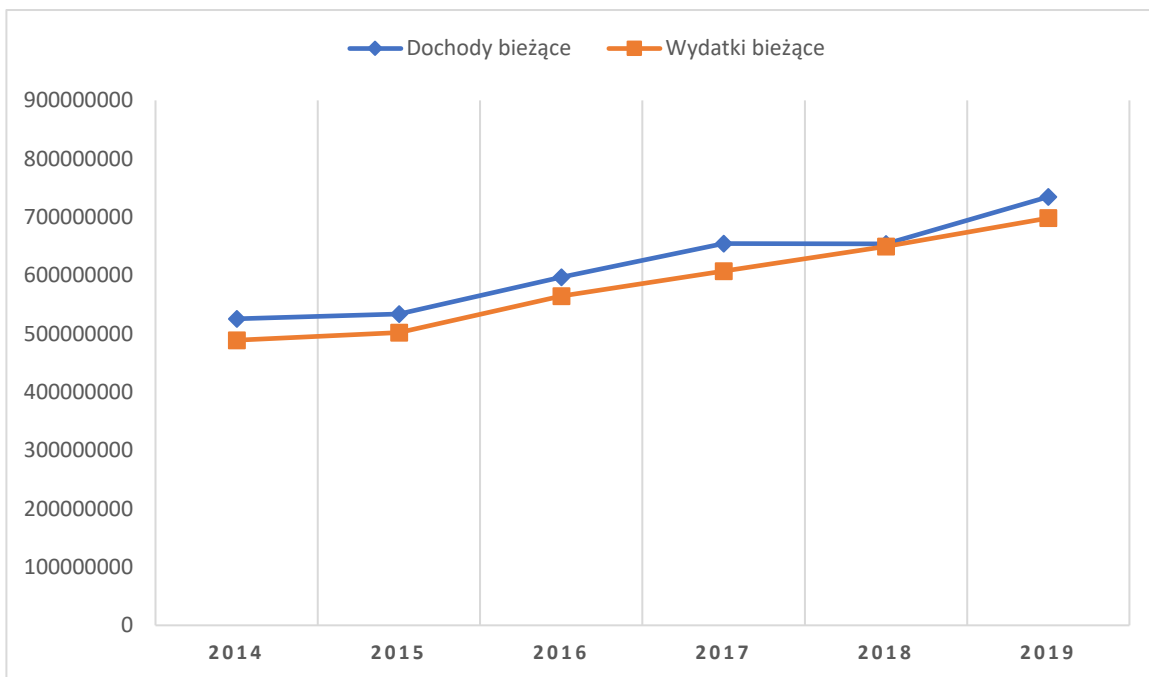
Analiza wzajemnych relacji między dochodami i wydatkami Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

W całym badanym okresie wydatki przekraczały wielkość dochodów Miasta, co można zaobserwować na poniższym wykresie (Wykres 1).

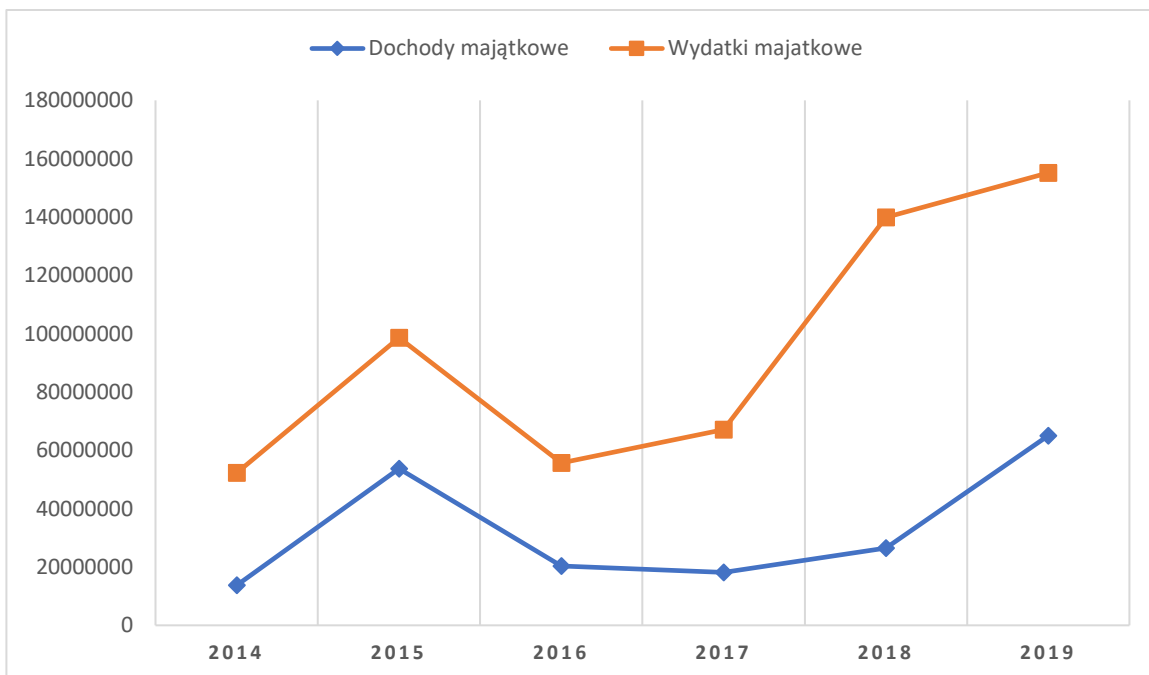
Wykres 1. Dochody i wydatki Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

Co jednak istotne, różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi w całym okresie była dodatnia, co przedstawia Wykres nr 2.

Wykres 2. Dochody i wydatki bieżące Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

W okresie 2014-2019 miasto prowadziło wiele inwestycji majątkowych na kwotę prawie 570 mln PLN, co było głównym powodem zwiększającego się deficytu budżetowego. Porównanie tych kategorii dochodów i wydatków przedstawione zostało na kolejnym wykresie.

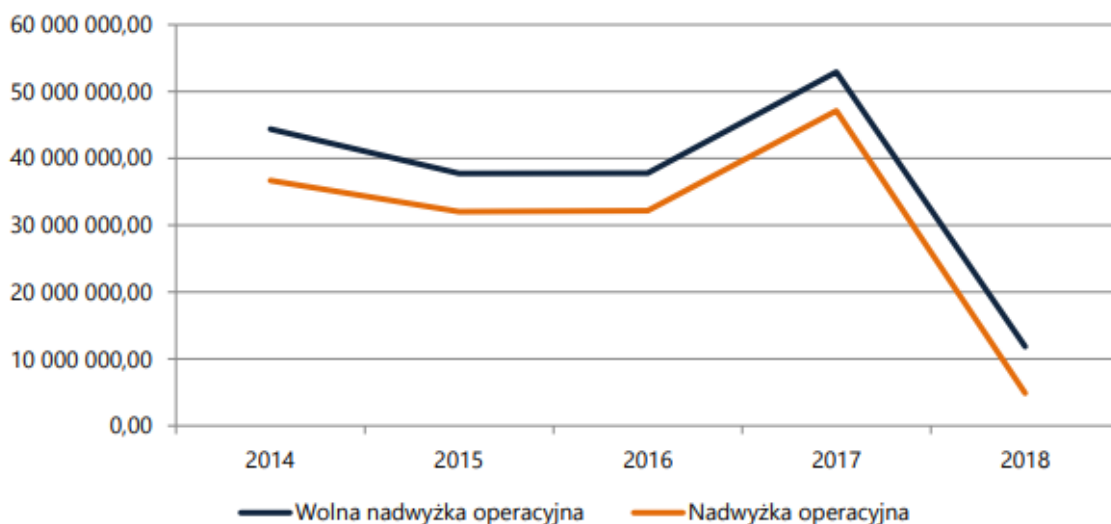

Wykres 3. Dochody i wydatki majątkowe Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

Analiza nadwyżek operacyjnych

Oprócz powyższych relacji dochodów i wydatków, bardzo ważne z punktu widzenia zarządzania miastem jest zarządzanie wolną nadwyżką operacyjną, czyli wielkością budżetową równą nadwyżce

operacyjnej przy założeniu zerowego kosztu obsługi długu. Porównanie nadwyżki operacyjnej (dodatnia różnica między dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi) z wolną nadwyżką operacyjną zostało przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 4. Nadwyżki operacyjne oraz wolne nadwyżki operacyjne miasta Tarnów w latach 2014-2018

Jak warto zauważyć, zarówno nadwyżka operacyjna, jak również wolna nadwyżka operacyjna w latach 2016-2017 miała tendencję wzrostową, natomiast w latach 2017-2018 tendencja była malejąca.

Poniższe tabele przedstawiają najważniejsze dane finansowe oraz wybrane wskaźniki budżetowe, które przedstawiają pełną sytuację budżetową Miasta.

Oprócz analizowanych powyżej dochodów i wydatków ogółem oraz w podziale na majątkowe i bieżące, należy zwrócić uwagę na pozostałe składowe budżetu miasta.

Ważną kwestią jest nadwyżka operacyjna, czyli różnica między dochodami, a wydatkami bieżącymi. Jak widać w tabeli 8 w latach 2014-2016 nadwyżka operacyjna utrzymywała się na poziomie 32-36 mln zł, w 2017 r. nastąpił wzrost nadwyżki o 15 mln, by już rok później zmniejszyła się aż blisko 10-krotnie.

	2014	2015	2016	2017	2018
Dochody ogółem (1+4a)	539,27	587,49	617,14	672,77	680,62
Wydatki ogółem (2+4b)	541,12	600,34	620,31	674,55	789,17
1. Dochody bieżące (1a+1b+1c+1d)	525,56	533,76	596,82	654,59	654,19
a. Dochody podatkowe, w tym:	183,19	190,73	206,43	213,06	230,40
- PIT	98,35	104,65	111,48	119,51	132,00
- CIT	5,52	5,92	6,91	6,56	8,20
- Podatki lokalne	79,31	80,16	88,04	86,99	90,20
b. Transfery bieżące (dotacje i subwencje)	263,92	264,19	314,62	337,82	348,61
c. Opłaty i pozostałe dochody operacyjne	77,47	78,24	74,50	102,64	74,26
d. Dochody finansowe	0,98	0,59	1,27	1,07	0,91
2. Wydatki bieżące (2a+2b+2c+2d)	488,87	501,72	564,64	607,47	649,33
a. Wynagrodzenia i pochodne	263,30	268,27	276,86	286,67	311,33
b. Poręczenia	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
c. Odsetki	7,71	5,69	5,63	5,80	6,98
d. Pozostałe	217,86	227,76	282,16	315,01	331,02
3. Nadwyżka operacyjna (1-2)	36,68	32,03	32,18	47,12	4,86
4. Wolna nadwyżka operacyjna (3+2c)	44,39	37,73	37,81	52,92	11,84
5. Bilans majątkowy (4a-4b)	-38,54	-44,88	-35,34	-48,90	-113,41
a. Dochody majątkowe, w tym:	13,71	53,73	20,32	18,17	26,44
- dotacje na inwestycje	8,03	45,54	12,63	10,94	22,59
b. Wydatki majątkowe	52,25	98,61	55,66	67,07	139,85
6. Nadwyżka / deficyt (3+4)	-1,85	-12,85	-3,16	-1,78	-108,55
7. Zmiana zadłużenia netto (6a-6b)	-0,66	10,85	-0,02	22,76	91,64
a. Nowe zadłużenie	33,29	38,00	38,97	53,22	137,99
b. Spłata zadłużenia	33,95	27,15	38,99	30,45	46,34
7.1. Pozostałe przychody	20,62	18,10	16,65	13,50	34,48
7.2. Pozostałe rozchody	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8. Wynik budżetu ogółem (5+6+7.1-7.2)	18,10	16,10	13,47	34,48	17,58

Tab.8 Dane finansowe w mln PLN w latach 2014 -2018 r.

Wolna nadwyżka operacyjna, która w zdecydowanej części zależy od nadwyżki operacyjnej, również w analizowanych latach posiadała identyczną tendencję, gdyż jest to suma nadwyżki operacyjnej wraz z odsetkami.

W poniższej tabeli (Tab. 9) przedstawiony został udział odsetek i nadwyżki operacyjnej w wolnej nadwyżce operacyjnej.

	2014	2015	2016	2017	2018
Wolna nadwyżka operacyjna	44,39	37,73	37,81	52,92	11,84
Odsetki	7,71	5,69	5,63	5,80	6,98
Nadwyżka operacyjna	36,68	32,03	32,18	47,12	4,86
Udział odsetek w wolnej nadwyżce operacyjnej	17,37%	15,10%	14,89%	10,96%	58,95%
Udział nadwyżki operacyjnej w wolnej nadwyżce operacyjnej	82,63%	84,90%	85,11%	89,04%	41,05%

Tab.9 Udział odsetek i nadwyżki operacyjnej w wolnej nadwyżce operacyjnej w latach 2014-2018 r.

Jak wskazuje powyższa tabela, w latach 2014-2017 zauważyć można tendencję wzrostową w przypadku udziału nadwyżki operacyjnej, przy jednoczesnej tendencji malejącej odsetek. W 2018 r. natomiast udział odsetek był większy niż nadwyżki operacyjnej, co nie zdarzyło się we wcześniejszych analizowanych latach.

Podsumowaniem do wszystkich przedstawionych powyżej danych jest bilans majątkowy oraz nadwyżka/deficyt (Tab. 8). W obu przypadkach w latach 2014-2017 tendencja przyjmowała formę tzw. „sinusoidy” tzn. w jednym roku wartość malała, by w kolejnym znów wzrastać. Odmienna sytuacja dot. 2018 r., gdyż tutaj widać zdecydowane powiększenie się „in minus” zarówno bilansu majątkowego, jak i nadwyżki/deficytu.

Analiza zadłużenia w latach 2014-2018

Ważnym czynnikiem bilansowania się budżetu miasta jest również poziom zadłużenia. Jak przedstawia to tabela nr 10, zarówno zadłużenie bezpośrednie, jak i ogółem w latach 2014-2017 wzrosło o ok. 14 %, natomiast zadłużenie ogółem netto o ok. 19 %. Różnica 5 % spowodowana jest tendencją malejącą w przypadku wolnych środków (nadwyżki z lat ubiegłych), które wliczają się do zadłużenia ogółem netto.

ZADŁUŻENIE	2014	2015	2016	2017	2018
Zadłużenie bezpośrednie	230,49	241,24	240,89	263,65	355,15
+ Inne zobowiązania dłużne	0,03	0,01	0,01	0,02	0,01
Zadłużenie ogółem	230,51	241,25	240,90	263,67	355,16
- Wolne środki (nadwyżka z lat ubiegłych)	20,62	18,10	16,65	13,50	34,48
Zadłużenie ogółem netto	209,90	223,16	224,25	250,17	320,68

Tab.10 Zadłużenie w mln PLN w latach 2014 -2018 r.

W przypadku 2018 r., tendencja wzrostu na poszczególnych rodzajach zadłużenia (o których mowa powyżej) była zdecydowanie większa. Porównując 2017 r. do 2018 r. przedstawiała się ona następująco:

- zadłużenie bezpośrednie – wzrost o 34,70 %,
- zadłużenie ogółem – wzrost o 34,70 %,
 - wolne środki – wzrost o 155,40 %,
- zadłużenie ogółem netto – wzrost o 28,18 %.

Ewidentnie widać zdecydowany wzrost w ostatnim analizowanym roku, którego powodem może być m.in. zaciągnięcie kredytów na zwiększające się wydatki.

Dla uzupełnienia danych przedstawionych powyżej, w tab. 11 znajdują się wybrane wskaźniki budżetowe w latach 2014 -2018, które przedstawiają różnego rodzaju zależności finansowe.

WSKAŹNIK	2014	2015	2016	2017	2018
Nadwyżka operacyjna netto / Dochody bieżące netto	8,28%	6,96%	6,14%	7,93%	1,67%
Nadwyżka operacyjna / Dochody bieżące	6,98%	6,00%	5,39%	7,20%	0,74%
Nadwyżka (deficyt) / Dochody ogółem	-0,34%	-2,19%	-0,51%	-0,26%	-15,95%
Wynik budżetu ogółem / Dochody ogółem	3,36%	2,74%	2,18%	5,13%	2,58%
Wolna nadwyżka operacyjna / Dochody ogółem	8,23%	6,42%	6,13%	7,87%	1,74%
Zmiana nadwyżki operacyjnej (zmiana w ciągu roku)	19,26%	-12,68%	0,46%	46,43%	-89,69%
Zmiana dochodów własnych (zmiana w ciągu roku)	4,01%	3,91%	4,37%	11,77%	-4,50%
Zmiana zadłużenia bezpośredniego (zmiana w ciągu roku)	-0,51%	4,66%	-0,15%	9,45%	34,71%
Zmiana zadłużenia ogółem (zmiana w ciągu roku)	-0,51%	4,66%	-0,15%	9,45%	34,71%
Odsetki zapłacone / Nadwyżka operacyjna netto	17,75%	15,33%	15,42%	11,18%	63,86%
Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Dochody własne	15,58%	11,82%	15,39%	11,19%	17,23%
Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Dochody bieżące	7,93%	6,15%	7,48%	5,54%	8,15%
Obsługa zadłużenia bezpośredniego / Wolna nadwyżka operacyjna	93,85%	87,05%	118,02%	68,50%	450,46%
Zadłużenie bezpośrednie / Dochody bieżące	43,86%	45,20%	40,36%	40,28%	54,29%
Zadłużenie ogółem / Dochody bieżące	43,86%	45,20%	40,36%	40,28%	54,29%
Zadłużenie bezpośrednie / Nadwyżka operacyjna (lata)	6,28	7,53	7,49	5,60	73,07
Zadłużenie ogółem / Dochody własne	86,23%	86,86%	83,10%	81,38%	114,78%
Zadłużenie bezpośrednie / Dochody własne	86,22%	86,85%	83,10%	81,37%	114,78%
Indywidualny Wskaźnik Zadłużenia na podstawie artykułu 243 ustawy o finansach publicznych	8,11%	7,94%	7,20%	6,94%	7,03%
Dochody podatkowe / Dochody bieżące	34,86%	35,73%	34,59%	32,55%	35,22%
Podatki lokalne / Dochody podatkowe ogółem	43,30%	42,03%	42,65%	40,83%	39,15%
Otrzymane transfery bieżące / Dochody bieżące	50,22%	49,50%	52,72%	51,61%	53,29%
Dochody bieżące / Dochody ogółem	97,46%	90,85%	96,71%	97,30%	96,12%
Dochody własne / Dochody ogółem	49,57%	47,28%	46,97%	48,16%	45,46%
Wydatki na wynagrodzenia / (Wydatki bieżące - Odsetki zapłacone)	54,72%	54,08%	49,53%	47,65%	48,47%

WSKAŹNIK	2014	2015	2016	2017	2018
Transfery bieżące / (Wydatki bieżące - Odsetki zapłacone)	54,85%	53,26%	56,28%	56,15%	54,27%
Wydatki majątkowe / Wydatki ogółem	9,66%	16,43%	8,97%	9,94%	17,72%
Odsetki / Średni stan długu	3,33%	2,41%	2,34%	2,30%	2,25%
Nadwyżka operacyjna / Wydatki majątkowe	70,21%	32,48%	57,81%	70,25%	3,48%
Dochody majątkowe / Wydatki majątkowe	26,24%	54,49%	36,50%	27,09%	18,91%
Zmiana zadłużenia netto / Wydatki majątkowe	-2,26%	10,90%	-0,63%	33,93%	65,43%
Nadwyżka (deficyt) / Wydatki majątkowe	-3,55%	-13,03%	-5,68%	-2,65%	-77,62%
(Nadwyżka operacyjna + Dochody majątkowe) / Wydatki majątkowe	96,45%	86,97%	94,32%	97,35%	22,38%
Zadłużenie ogółem / Nadwyżka operacyjna (lata)	6,28	7,53	7,49	5,60	73,07
Zadłużenie ogółem / Wolna nadwyżka operacyjna	519,30%	639,46%	637,09%	498,24%	3000,40%
Obsługa zadłużenia / (Wolna nadwyżka operacyjna + Nadwyżka z lat ubiegłych)	64,09%	58,83%	81,94%	54,58%	115,12%

Tab.11 Wybrane wskaźniki budżetowe w latach 2014 -2018 r.

Wnioski po analizie dochodów i wydatków Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014-2019

Odnosząc się do wyżej przedstawionych danych dotyczących zarówno dochodów, jak i wydatków Gminy Miasta Tarnowa w latach 2014 -2019, należy wysunąć następujące wnioski:

- **dochody ogółem z roku na rok wrastają**, w czym największy udział mają dochody z budżetu państwa - prawie 67 %, z zastrzeżeniem, iż tendencja wzrostu dochodów ogółem jest szybsza, niż wzrostu udziału dochodów państwowych względem dochodów ogółem, odpowiednio 48,28 %, przy wzroście udziału państwa w dochodach ogółem wynoszącym 0,4 %.

- **największy wzrost dochodów własnych gminy**, powodują przede wszystkim wpływy z podatków oraz opłat (szczegóły na stronie 1). Ww. dochody na przestrzeni lat zwiększyły się o 27 375 442,24 zł, co oznacza wzrost o 10,51 % w całkowitym przyroście dochodów.

- **podział dochodów i wydatków bieżących**, które mają dużo większy udział odpowiednio w dochodach i wydatkach ogółem – na przestrzeni lat 2014-2019 przedstawia się następująco: 94,93 % - dochody oraz 86,06 % - wydatki.

- **podział dochodów i wydatków majątkowych**, które mają mniejszy wpływ na wysokość odpowiednio dochodów i wydatków ogółem – na przestrzeni lat 2014-2019 przedstawia się następująco: 5,07 % - dochody oraz 13,94 % - wydatki.

- **największe środki są wydawane na następujące działy**: 801 – Oświata i wychowanie, 600 – Transport i łączność, 852 – Pomoc społeczna, 750 – Administracja publiczna, 855 – Rodzina, 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Wydatki z wyżej wymienionych sześciu działów generują średnie wydatki w wysokości 79,88 % całkowitych wydatków rocznych,

- **największe tendencje wzrostowe, zarówno w przypadku dochodów, jak i wydatków majątkowych, zauważyć można w latach 2014- 2015 oraz w latach 2017-2019**. Sytuacja ta jest standardowa w skali kraju i ma związek ze specyfiką wydatkowania funduszy unijnych wykorzystywanych przy realizacji projektów tzw. „miękkich” oraz inwestycyjnych,

- **największe tendencje wzrostowe, zarówno w przypadku dochodów, jak i wydatków bieżących, dotyczą lat 2015 - 2017 oraz lat 2018-2019**. Bezpośrednim powodem tej takiej tendencji jest wprowadzenie programu „Rodzina 500+” i realizacja przepływów finansowych z nim związanych. Drugą pod względem wielkości zmianą jest wzrost wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane, co ma związek z wieloletnim spadkiem bezrobocia i wynikającą z tego bardzo dobrą dla pracowników sytuacją na rynku pracy. Spadek wartości wydatków odnotowano w przypadku odsetek od pożyczek, kredytów i papierów wartościowych, co jest wynikiem znaczącego obniżenia poziomu stóp procentowych w Polsce i na świecie,

- **wolna nadwyżka operacyjna** w latach 2014-2016 utrzymywała się na poziomie 37-44 mln zł, w 2017 r. nastąpił wzrost nadwyżki o ok. 15 mln, by już rok później zmniejszyć się aż blisko 5-krotnie,

- **bilans majątkowy oraz nadwyżka/deficyt** w latach 2014-2017 tendencja przyjmowała formę tzw. „sinusoidy” tzn. w jednym roku wartość malała, by w kolejnym znów wzrastać. Odmienna sytuacja dot. 2018 r., gdyż tutaj widać zdecydowane powiększenie się „in minus” zarówno bilansu majątkowego, jak i nadwyżki/deficytu,

- **poziom zadłużenia** w latach 2014-2017 oscylował w granicach 210-264 mln zł, natomiast w 2018 r. wzrósł do poziomu 320-355 mln zł.